

μος, ὠχρός, ἰσχνός, ἀλλὰ φυσιογνωμίας γλυκυτάτης· ἰσχνός δὲ καὶ ἀσθενικός ἦτο καὶ ὁ ὄνος ὁ σύντροφός του, καὶ ἠγαλοῦθει τὸν κύριόν του, μετὰ κόπου βαδίζων καὶ περιφέρων δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ ἐκπληκτὰ βλέμματα. Ὁ χωρικός διελέχθη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μετὰ τοῦ φύλακος, μεθ' ὃ διηυθύνθησαν καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὴν τρίτην αὐλὴν, ὅπου ὁ ὄνος προσεδέθη ἔμπροσθεν φάτνης πλήρους χόρτου καὶ ἀχύρου. Ὅτε δ' ἔμελλε νὰ ἀποχωρισθῇ τοῦ συντρόφου του ὁ χωρικός ἀπέτεινε πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον :

«Εἰς ἡμᾶς ἡ φάτνη εἶνε κενή, ὁ χόρτος τοῦ ἀγροῦ μας ἐξηντλήθη, καὶ καθ' ἑκάστην ἐξησθένεις ὡς ἐγὼ, χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἐλπίδα νὰ βελτιωθῇ ἡ τύχη μας. Μείνε ἐδῶ, καὶ ὅταν ἔλθουν ἡμέραι καλλίτεραι, θὰ ἔλθω νὰ σὲ πάρω. Ἡ ἐπιστροφή σου θὰ εἶνε ἐορτὴ διὰ τὴν πτωχὴν οἰκογένειάν μου· τὰ παιδιά θὰ ἔλθουν νὰ σὲ περιμένουν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀγροῦ, ὁ μικρότερος θὰ ἀναβῇ εἰς τὰ νῶτά σου, καὶ θὰ ἐξαναρχίσωμεν τὴν ἐργατικὴν ζωὴν μας».

Ὁ ὄνος τὸν ἠκούσθη σοβαρὸς, τὸν παρηκολούθησεν ἀναχωροῦντα διὰ τοῦ βλέμματός· ἐκεῖνος δὲ ἀπομακρυνόμενος ἐστρέφετο σχεδὸν κατὰ πᾶν βῆμα. Ὅτε δ' ἐγένετο ἀφαντος, ὁ ὄνος ἔμεινε ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σύννοος, μεθ' ὃ ἐτράπη πρὸς τὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ χόρτον, οὐτινος εἶχε μεγάλην ἀνάγκην.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πληθυσμοῦ ἐκείνου μυρίαὶ ἰδέαι κατελάμβανον τὸ πνεῦμά του. Αἱ πανθειστικαὶ δοξασαὶ τῶν ἀγαθῶν Ἰνδῶν μοὶ ἐνεπαύουν παράδοξον ἐντύπωσιν. Διὰ μίαν στιγμὴν ἐστάθη ἔμπροσθεν πτηνοτροφείου πλήρους πτηνῶν, καὶ ἠρώτων κατ' ἑμαυτὸν ἐὰν ὑπὸ τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα χρώματα δὲν ὑπῆρχέ τις ὃν νὰ εἶχα ποτὲ ἀγαπήσει· ἠρώτων ἐὰν αἱ φωναὶ αἱ ἐκφεύγουσαι τῶν μουσικῶν ἐκείνων λαρύγγων δὲν ἦσαν προσαγόμεναι ἀποτεινομένη εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου. Ἐνῶ δ' ἐρρέμβάζον οὕτω, ἠσθάνθη βαραίαν τινα χεῖρα ἐπιβαλλομένην ἐπὶ τοῦ ὤμου μου, καὶ ταύτοχρόνως ἄλλην χεῖρα συλλαμβάνουσάν με ἐκ τοῦ λαιμοῦ, καὶ βιαίως τινάσσουσάν με. Στρέψας τὴν κεφαλὴν εἶδον παρ' ἐμὲ μορφήν μαύρην καὶ χλευαστικὴν, ἣτις μὲ ἔσκωπτε κακεντρέχως μειδιῶσα ἦτο πίθηκος πλήρης βώμης, ὑγείας καὶ πονηρίας.

— Αὐτὸς ἐδῶ ὁ κατεργάρας οὔτε ἀσθενὴς εἶνε οὔτε γέρον· διατί τὸν ἔχετε ἐδῶ; εἶπον πρὸς τὸν Ἰνδόν.

— Τὸν ἔχομεν δι' ὃν λόγον καὶ τοὺς ἄλλους, ἀπεκρίθη, τὸν ἔχομεν διὰτι ζῆ. Ὅσοι ὑπῆρξαν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἰσχυροὶ ἢ σοφοί, ὑπέλαβε μετὰ στιγμὴν σιωπῆς, μεταμορφοῦνται μετὰ θάνατον εἰς ὄντα πολὺ πρὸς ἡμᾶς ὁμοιάζοντα· αὐτὸς, εἶνε ἴσως κανεὶς ἐκ τῶν ἡγεμό-

νων, οἵτινες ἐβασίλευσαν εἰς τὸν τόπον τοῦτον· καὶ προσέκλινε μετὰ σεβασμοῦ.

Δοξασαὶ, πεπλανημένοι βεβαίως, κατέστησαν τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους Ἰνδοὺς φιλανθρωποτέρους παντὸς ἄλλου λαοῦ τῆς γῆς. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἑυρώπῃ εὐτυχῶς ἡ τῶν ἀγαθῶν τοῦ βίου ἀπόλαυσις καὶ ἡ λογικὴ ἐξημέρωσαν ἐντελῶς τὰ ἦθη μας, καὶ οὕτως εὐρίσκονται νόμοι προστατεῦντες τὰ ζῶα κατὰ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς σκληρότητος. δ.—

Η ΥΓΙΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΦΥΤΑ.

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ καθηγητοῦ τῆς υγιεινῆς Αἰγνο].

Ἐπιστεύετο μέχρι τοῦδε, ὅτι ὁ ἀήρ τῶν δασῶν ἦν παντὸς ἄλλου συμφορώτερος τῇ υγιείᾳ, καὶ ὅτι τὰ φυτὰ, τὰ διὰ τὰς αἰθούσας, ἐκαθάριζον τὸν ἀέρα αὐτῶν· ἀλλ' αἱ δοξασαὶ αὐταὶ εἰσὶ κατὰ μέγα μέρος ἐσφαλμένοι, καθόσον νεώτατα πειράματα ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ὀζωνίου κ' ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς υγιείας ἠγάγον εἰς συμπεράσματα ἀρνητικὰ μᾶλλον. Εὐρέθη ὄντως, ὅτι εἰς δασώδεις χώρας ὑπάρχει τόσον ὀζώνιον ὅσον καὶ ἐν ἐρήμῳ ἢ ἐν πελάγει, καὶ ὅτι ἐν γένει ἐλάχιστον ὑπάρχει ἐν τῷ ἀέρι. Οὐχ ἦττον ἢ μικρὰ αὕτη ποσότης ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν, καθόσον τὸ ὀζώνιον κέκτηται τὴν ιδιότητα νὰ ἐνοῦται μετὰ τῶν ἐν ταύτῃ ὀργανικῶν οὐσιῶν, καὶ νὰ ὀξειδοῖ αὐτάς, αἵτινες ἄλλως θὰ διετηροῦντο ἀναλλοίωτοι. Ἄνευ τοῦ ὀζωνίου ὁ ἀήρ θὰ ἦτο πλήρης παντοειδῶν ἀναθυμιάσεων καὶ μικροτάτων μορίων οὐσιῶν ὀργανικῶν, ἐπιβλαβῶν τῇ υγιείᾳ· ἀλλ' ἡ ποσότης αὐτοῦ εἶνε τόσῳ μικρὰ, ὥστε ἀφανίζεται πρὶν φθάσῃ μέχρι τῶν ἡμετέρων κατοικιῶν, καὶ διὰ τοῦτο, ἂν κηδόμεθα τῆς υγιείας ἡμῶν, ὀφείλομεν νὰ τηρῶμεν ἐν αὐταῖς μεγάλην καθαριότητα καὶ ἔλευθεραν τοῦ ἀέρος κυκλοφορίαν, μὴ πειθόμενοι ὅτι φυτάρια, ἔστω καὶ πλατύφυλλα, ἰσχύουσιν ὅπως βελτιωθῇ ὁ ἀήρ τῶν δωμάτων ἡμῶν.

Ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι τὰ φυτὰ κέκτηνται ποιάν τινα ὑγιεινὴν ἀρετὴν, εἰ καὶ αὕτη διαφέρει λίαν τῆς ἀποδιδόμενης αὐτοῖς. Ὁ φυτικὸς κόσμος, τὰ δένδρα μετὰ τῶν πλατυφύλλων κλώνων των, τὰ ποικιλόχροα ἄνθη ἀφ' ὧν ἀναδίδονται γλυκεῖαι εὐωδίαί, εὐφραίνουσι τὴν ψυχὴν καὶ τὰς αἰσθήσεις, καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἀσχοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, πρὸς ὃ ὁ τοῦ ἀνθρώπου βίος τόσῳ στενῶς συνδέεται, οὐδὲ ἐκείνην ἣν ὑπ' ἄλλην τινα ἔποψιν ἐξασχοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἀέρος, διὰ τῆς σκιάς δηλ. ἣν τὰ δάση παρέχουσι κατὰ τὸ θέρος, καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῆς κόνεως καὶ τοῦ ἀνέμου. Οἱ ἰα-

τροί, και ἰδίᾳ οἱ φρενολόγοι, πολλὰ εἶπον περὶ τῆς ἐπιδράσεως ἣν ἐντύπωσις τις δυσάρεστος ἢ εὐάρεστος κέκτηται ἐπὶ τῆς ὑγείας, καὶ ἀποδεικνύουσι πῶς ἡ ἔλλειψις πάσης ψυχαγωγίας, ἀνακουφίζουσης τὸ πνεῦμα, αἰτιολογεῖ δεινὰς νόσους· ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην τὰ φυτὰ δι' ὧν οἱ φιλανθεῖς κοσμοῦσι τὰ ἰδία οἰκήματα, εἰσὶ βεβαίως ἐκ τῶν καλλιτέρων φαρμάκων, καὶ συνάμα μίξ τῶν ἀγνωτέρων καὶ εὐγενεστέρων ἀπολαύσεων.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐπιδρασις τῶν φυτῶν ἀποδεικνύεται εὐχερέστερον τῆς ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν αἰσθήσεων, καθόσον νεώτατα πειράματα καὶ συγκρίσεις δασοσκεπῶν χωρῶν πρὸς ἄλλας ἀδένδρους ἤγαγον εἰς λίαν ἐνδιαφέροντα συμπεράσματα. Παρατηρήθη ὅτι ἐκ τῆς πλειονοῦς ἢ ἥττονος ὑγρασίας τοῦ ἐδάφους ἐξαρτᾶται ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ διαδοσις ἐπιδημιῶν, ὡς ἡ χολέρα, ὁ τύφος, κ. λ. καὶ ὅτι αἱ ἀσθένειαι αὗται παύουσι οὕσαι ἐπιδημικαί, ἐὰν ἡ ὑγρασία δὲν παραλλάσῃ ἀπὸ βαθμοῦ τινος· εἰς τὰς δασοσκεπεῖς δὲ χώρας ἡ ὑγρασία ποικίλλεται ἥττον ἢ ἄλλοθι, καὶ εἶνε μόνιμος ἐκεῖ ἔνθα φύονται βραχυκόρμα δένδρα. Ταῦτα ἀρκοῦσιν ὅπως ἀποδειχθῆ ὅτι ἡ ὑλοτομία ἀκολουθεῖται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἀποξηράσεως τῶν πηγῶν καὶ τῶν ρυακίων. Ἐν ταῖς Ἰνδίας, τῇ κοιτιδί τῆς χολέρας, ἀπὸ τινος τὰ δάση θεωροῦνται ὡς λυτρωταὶ ἀπὸ τῆς φοβερᾶς ἐπιδημίας, ἀποδειχθέντος ὅτι ἐν ταῖς ἐγγύς δασῶν χώραις ἡ ἐπιδημία ἐνέσκηπτε λίαν ἤπια. Ἀγγλος δὲ τις διοικητὴς οὕτως ἐκφράζεται ἐν τινι ἐκθέσει αὐτοῦ: «Ἡ εἰς Σαμουαλμποῦρ ἄγουσα διατέμνεται κατὰ μῆκος 60 ἢ 70 μιλίων συνηρθενὸς παρὰ τὸ Πετοράχ δάσος· ἀξιοσημειώτων δὲ εἶνε ὅτι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης δι' ἧς παρελάνουσι καθ' ἑκάστην ἐκατοστάς ὁδοιπόρων, καθ' ἅπαν τούτου τῶν ἐβδομήκοντα μιλίων τὸ μῆκος, σπανιώτατα ἐνέσκηψεν ἡ χολέρα, καὶ ὁσάκις δὲ ἐνέσκηψεν ἔσχε πάντοτε χαρακτῆρα ἥπιον. Ἐξεναντίας, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἀράγκ, διηκούσης εἰς διάστημα 90 μιλίων διὰ πεδιάδας ἀδένδρου, ἡ χολέρα ἐνσκήπτει ἐνίανυσίως, καὶ ὑπὸ τὴν τρομερωτέραν αὐτῆς μορφήν, ὅτε θανόντες καὶ θνήσκοντες ἐξ αὐτῆς κεῖνται ἀναμιξῆ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἐνῶ ἄμαζαι πολλοὶ φέρονται ἐκεῖ ἐν μέσῳ τῶν χολεριῶντων, ἐν οἷς καὶ οἱ τέως ἡνίοχοι αὐτῶν». Ἐν τῇ ἐκθέσει πάλιν ἐγγωρίου τινός ἱατροῦ ἀναγινώσκωμεν ταῦτα: «Πᾶσαι αἱ χώραι αἱ ὑπὸ λόφων περιοριζόμεναι καὶ δασοσκεπεῖς, αἱ ἐλώδεις ἄλλως καὶ χθαμαλαί, ἄς κατὰ τὸν Σεπτέμβριον, Ὀκτώβριον, καὶ Νοέμβριον προσβάλλει ὁ πυρετός, σπανίως μολύνονται ὑπὸ τῆς χολέρας, κ' ἐν τιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ θνησιμότης εἶνε ἐν αὐταῖς μικρά. Ἀλλ' ἐν ταῖς ὑψηλαῖς χώραις, ταῖς κατ' ἐπιφάνειαν ὑγιειναῖς

καὶ εὐαέροις, ταῖς κειμέναις ἄνω δασῶν καὶ φυτειῶν, ἢ τρομερὰ νόσος πρὸ πάντων ἐνσκήπτει».

Ἄλλ' οὐδὲν ἐπείγει ἵνα ὀμιλήσωμεν περὶ τῶν Ἰνδιῶν. Καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ἰδίᾳ δ' ἐν Βαυαρίας, ἐγένοντο ὑπ' ἐπιστημόνων τοιαῦται παρατηρήσεις. Ἐν τοῖς πλησιέστατα τοῦ Ἀγγλικοῦ παραδείσου οἰκήμασιν, ἐν Μονάχῳ, καὶ κατὰ τὸ 1854 καὶ κατὰ τὸ 1873 οὐδὲν ἐγένετο χολέρας κρούσμα — γεγονός τόσῳ μᾶλλον ἀξιοσπουδάστον, καθόσον ἡ νόσος ἐμαίνετο ὀλίγον ἀπωτέρω, καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν καταίκων ἠδύνατο νὰ μεταφῆρῃ αὐτὴν ἐκεῖσε.

Αἱ φυτεῖαι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι καθιστῶσι προσοδοφόρον τὴν γῆν, παρέχουσιν ἡμῖν καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν, ἀποροφῶσαι τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἡμῶν ἐκχεόμενα δυσώδη ὕδατα, ἅτινα διαμένοντα ἐπὶ γηπέδου ψιλοῦ, δύνανται νὰ παραγάγωσιν οὐσίας ὀλεθρίας τῇ ὑγείᾳ, δηλ. σκώληκας διὰ τοῦ ποσίμου ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος εἰσερχομένους ἐντὸς ἡμῶν. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ γεγονότος τούτου ἐξήχθησαν πεπλανημένοι εἰσαίτι, πιστευσάντων τινῶν ὅτι δύο φθισικὰ δένδρα ἀρκοῦσιν ἵνα ἀπολυμάνωσι πολλὰς πέριξ οἰκίας, καθιστῶντα ἀβλαβεῖς πάσας τὰς ἀκαθαρσίας τὰς ἐγγύς αὐτῶν σωρευόμενας· πλὴν ἡ γνώμη αὕτη οὐ μόνον ὑγιεινῶς εἶνε ψευδής, ἀλλὰ καὶ ὀλεθρία, καθόσον ἕνεκεν αὐτῆς πολλοὶ ἀμελοῦσι τῶν πρὸς καθαρισμόν τοῦ ὑπὸ τὰς οἰκίας τῶν ἐδάφους μέτρων.

Ἡ ἐκ τῶν κήπων καὶ τῶν δασῶν κατὰ τὸ θέρος σκια λίαν ἐπιδραῖ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ὑγείας, οὐχὶ διότι τὰ δένδρα μειοῦσι λίαν τὴν θερμοκρασίαν καὶ διατηροῦσι τὸ σῶμα ἡμῶν ἐν ἀτμοσφαιρᾷ δροσερᾷ ὅσον συμφέρει αὐτῷ, ἀλλὰ διότι κωλύουσι τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας νὰ προσβάλλωσιν αὐτὸ ἀπ' εὐθείας. Ἡδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι καὶ αἱ μολύβδινα στέγαι τῶν φυλακῶν ἐπιδρῶσιν ὁμοίως· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα διαφέρει, ἐπειδὴ αἱ μεταλλικαὶ ἐπιφάνειαι ἀπωθοῦσι μὲν τὰς ἀκτῖνας, ἀλλὰ, καθὼς καλοὶ θερμοαγωγοί, συγκεντροῦσι τὸ θάλπος, ἐνῶ τὰ φύλλα διὰ τῆς ἀδιαλείπτου αὐτῶν ἐξαπυτίσεως ἀπελάνουσι μέρος αὐτοῦ, καὶ ἡ θερμοκρασία τῶν δένδρων, ἔτι καὶ παρὰ τὴν κορυφὴν αὐτῶν, τυγχάνει ταπεινοτέρα τῆς τοῦ ἀέρος τοῦ δάσους. Περιπλέον, ἡ ἐν ἐλευθέρῳ ἀέρι σκια παράγει πάντοτε σμικρὰν τινα κυκλοφορίαν τοῦ ἀέρος. Πολλοὶ παρατήρησαν ὅτι κατὰ τοὺς πνιγροῦς καύσωνας ἀρεῖ νὰ καλύψῃ πρὸς στιγμὴν τὸν ἥλιον νεφέλη τις ἵνα πνεύσῃ δροσερὰ αὔρα, καὶ ὅτι τ' αὐτὸ συμβαίνει ἐν ὁδοῖς παρ' αἰς αἱ οἰκίαι εἰσὶ συνεχεῖς, καὶ ὧν οὕτω σκιαζεται τὸ ἡμισυ· ἐκεῖ ἔνθα αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες πίπτουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους οὐδεμίαν ἀνέμου πνοήν, ἐν τῇ σκιᾷ ὅμως πνέει ἐλαφρὰ αὔρα, διότι— ἀπλοῦστατον—ὑπὸ ταύτην ὁ ἀήρ εἶνε ψυχρό-

τερος τοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον· γνωστὸν δὲ ὅτι ἀήρ διαφόρου θερμοκρασίας εἶνε καὶ διαφόρου βάρους, οὕτω δὲ ὁ μὲν θερμότερος ἀήρ, ὁ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὡς ἀραιότερος ἀναβαίνει, ἐνῶ ὁ ψυχρότερος, ὁ ὑπὸ τὴν σκιάν, ἀντικαθιστᾷ αὐτόν. Ἴδου ἄρα καὶ ἄλλο τῶν δασῶν προτέρημα ἐν τῇ θερνῇ ἐποχῇ· ἡ σκιὰ διατηρεῖ τὸν ἀέρα ἐν διαρκεῖ κινήσει! Κινουμένων τῶν κλάδων, μύρια ῥιπίδια πέμπουσιν ἡμῖν ζεῖδωρον αὔραν, προσθωπεύουσιν τὸ πρόσωπον ἡμῶν, καὶ ἀρρήτου εὐεξίας πληροῦσαν ἅπαν ἡμῶν τὸ σῶμα.

Ἐν Πάτραις.

ΧΑΡ. ΘΕΩΔΩΡΟΥ.

ΣΕΙΣΜΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠῃ

Κατὰ τὸν ἐκτενῆ «τῶν σεισμῶν κατάλογον» τῆς βρετανικῆς ἐταιρίας, ἀπὸ τοῦ 1606 π. Χ. μέχρι τοῦ 1842 μ. Χ. συνέβησαν 6000—7000 σειμοί, ἤτοι κατὰ μέσον ὄρον δύο ἐφ' ἐκάστου ἐνιαυτοῦ· ἰδίως δὲ ἐν Σικελίᾳ καὶ τῇ νοτίῃ Ἰταλίᾳ οὐδὲ ἐν ἔτος παρήλθεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἄνευ δονήσεων. Ἀπὸ τοῦ 1773—1776 ὑπέστη τὸ μέρος τοῦτο μύρια δεινά· τῷ 1773 ἐκλονήθη ὑπὸ 947 σεισμῶν, ἐξ ὧν φοβερώτατοι ἦσαν 501. Ὁ μέγιστος τῶν σεισμῶν ἐν Καλαβρίᾳ τῷ 1783 ἐθανάτωσεν 100,000 ἀνθρώπων κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐν Νεαπόλει ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν· συγχρόνως δὲ κατεστράφη ἡ Μεσσήνη. Ἐκ τῶν μεγάλων ἐν Ἰταλίᾳ σεισμῶν μνημονεύεται πρῶτος ὁ τοῦ 63, ὅτε κατεστράφησαν Πομπηία καὶ Ἡράκλειον, καταχωσθεῖσαι πρὸ ἑκκαίδεκα ἐτῶν ὑπὸ τῆς λάβας τοῦ Βεσουβίου. Μνήμης ἀξίος εἶνε ὁ πολλαχοῦ τῆς Νεαπόλεως ἐπισυμβᾶς σεισμός τοῦ 1857, οὐχὶ τοσοῦτον διὰ τὸν ὄλεθρον ἀνθρώπων, ὅσον διὰ τὴν τοπικὴν ἔκτασιν. Ἡ πρωτεύουσα ἐβλάβη ὀλίγον, αἱ ἐπαρχίαι πλεῖστον ὅσον. Ἡ ἐκ τῆς πόλεως Ποτενσίας ἀνα πάσας τὰς διευθύνσεις ὀρμηθεῖσα κινήσεις εἶχε ταχύτητα 775 ποδῶν ἀνα πᾶν λεπτὸν δευτέρον. Μηνὶ Νοεμβρίῳ 1861 κατεδονήθη ἡ Ἑλβετία, ἀνέβησαν δὲ μετ' ἀπροσδοκίτου σφοδρότητος τὰ ὕδατα τῶν ἀρτεσιανῶν φρεάτων τοῦ Πασσού. Ὁ φοβερώτατος τῶν σεισμῶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἦτο ὁ ἐν Λισβωνῇ τῇ 1 Νοεμβρίου 1755. Διὰ μιᾶς μόνης δονήσεως κατηδαφίσθη ἡ πλεῖστη τῆς πόλεως· ἡ θάλασσα ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω· μετ' ὀλίγον δὲ ἐπῆλθε παλιρροῦθις καὶ κατέκλυσεν ὅλα τὰ ἐρείπια. Ἐντὸς ἐξ δευτέρων λεπτῶν ἐφάρησαν 60,000 ἀνθρώπων. Κατὰ μὲν τὸν Οὐμβόλδον ὁ σεισμός ἐκείνος ἐκλόνησε χώραν τετράκις μείζονα τῆς Εὐρώπης· κατὰ δὲ τὸν Ρεκλούς, τετράκις μείζονα τῆς Γαλλίας, ὅπερ πιθανώτερον, διότι ἡ δόνησις μετεδόθη εἰς τὰς Ἄλπεις, τὴν Σουηδίαν

καὶ τὴν Βοημίαν, ἐτέρα δὲ ἀντιδόνησις ἐγένετο ἐπαισθητὴ ἐν τῇ Ἀμερικῇ. Αἱ ἀπὸ τῆς 1 Νοεμβρίου 1755 δονήσεις ἀπὸ Γροινλανδίας ἕως τῆς μεσογειοῦ ἦσαν αἷτια τῶν σεισμῶν τῆς 18 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐν τῇ μέσῃ καὶ τῇ ἀνατολικῇ Ἀμερικῇ. Μία σφοδρὰ δόνησις ἀνύψωσε καὶ κατεβίβασε τὸ ἔδαφος· ἡ θάλασσα ἐκινήθη τοσοῦτον, ὥστε οἱ κατ' ἀγροὺς ὄντες ἐκρατοῦντο ἀπὸ πετρῶν ἢ δένδρων ἵνα μὴ πνιγῶσι· μετὰ τρεῖς δονήσεις ἐπῆλθεν ἡ τετάρτη καὶ κατ' ἐξοχὴν σφοδρὰ, δύο λεπτὰ διακρέσσασα, κινήσασα δὲ τὴν γῆν ἄνω καὶ κάτω κυματοειδῶς. Κατὰ τὸν Οὐμβόλδον, αἷτιον τοῦ ἡμετέρου φόβου εἶνε οὐχὶ ὁ τῆς ζωῆς κίνδυνος, ἀλλὰ τὸ αἶσθημα, ὅτι μετακινεῖται πᾶν ὅ,τι ἡμεῖς ὑπελαμβάνομεν· τῶς ἀμετακίνητον. Οὐχ ἤττον φοβοῦνται τὰ ζῷα, ὄρνιθες ἰδίως καὶ κύνες· οἱ συγῆθως ἄφωνοι κροκάδειλοι τοῦ Ὀρινώκου φεύγουσιν ἐκ τοῦ δονουμένου ρεύματος εἰς τὰ δάση ὑφυόμενοι.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠῃ

Κατ' ἐπίσημον στατιστικὴν ἢ ἔκτασις τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπαρχόντων σιδηροδρόμων ἀνήρχετο τῇ 31 Δεκεμβρίου 1882 εἰς 178,236 χιλιόμετρα, οὕτωςί διανεμημένα·

Γερμανία	34,988
Μεγάλη Βρετανία	29,814
Γαλλία	28,880
Ῥωσσία	24,453
Αὐστρουγγαρία	20,010
Ἰταλία	9,038
Ἰσπανία	7,848
Σουηδία καὶ Νορβηγία	7,775
Βέλγιον	4,231
Ἑλβετία	2,698
Ὀλλανδία	2,393
Δανία	1,763
Πορτογαλλία	1,471
Ῥουμανία	1,470
Τουρκία, Βουλγαρία, Ῥωμυλία	1,394
Ἑλλάς	10

178,236

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἐν τῷ πίνακι τούτῳ ἡ Ἑλλάς ἀντιπροσωπεύεται διὰ τοῦ εὐτελεστάτου ἀριθμοῦ 10 χιλιομέτρων, ἄτινα παριστῶσι τὸν μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς σιδηροδρόμον. Δυνάμεθα ὅμως νὰ παρηγορηθῶμεν διὰ τὴν ταπεινὴν τάξιν ἣν κατέχομεν ἐν τῇ στατιστικῇ, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν ὁ ἀριθμὸς τῶν σιδηροδρομικῶν χι-